



Un policia parla pel telèfon mòbil a Duisburg (Alemanya), el 15 d'agost de 2007, prop del lloc on van morir sis persones en un atemptat mafios.

El tràfic de cocaïna ha convertit la 'Ndrangheta en l'organització mafiosa més poderosa d'Occident. Per primer cop, els caps locals de l'organització expliquen com funciona el negoci: des de l'origen, a l'Amèrica del Sud, fins als consumidors alemanys.

**C**arlo ha proposat que ens trobem en un cafè dels encontorns de Munic. Allà, assegut a l'ombra de grans arbres, aquest home bregat, proper a la seixantena, amb el crani rasurat i els ulls ben desperts, explica per què els homes com ell mai no acaben a la presó, tot i que es dediquen a introduir tones de cocaïna a Alemanya. Un raig de sol l'enlluerna i Carlo es detura a mitja frase, parpelleja, empeny la cadira cap a la dreta i sacseja la mà, sembla que vulgui ventar el sol, ja baix a aquestes hores, com si fos una mosca. Un diamant lluentaja uns instants a l'anell daurat que porta, i llavors Carlo reprèn la conversa: "Sóc un *illuminato*", diu amb un marcat accent italià. Als cercles

## El càrtel

mafiosos es distingeix entre els "illuminati" i els "manovali", és a dir, entre els il·luminats i els peons. El diamant és un símbol del seu alt rang. Carlo és considerat al sud d'Itàlia el senyor del tràfic de cocaïna a Alemanya. I aquesta tarda no en deixa cap dubte. "A l'estiu, o per Cap d'Any, quan la demanda és màxima, arribem a portar una tona de cocaïna cada dos dies", afirma. Aquest home coneix perfectament el funcio-

nament del negoci, però mai no toca directament la droga; són uns altres els qui s'embruten les mans. Per això existeix aquesta divisió organitzativa entre il·luminats i peons.

Ja fa molt que l'Oficina Federal d'Investigació Criminal alemanya, el BKA, ha situat la 'Ndrangheta —el nom que s'atorga a la màfia a Calàbria— al punt de mira. És l'organització responsable de la gran majoria dels crims mafiosos més espectaculars dels darrers anys esdevinguts en territori alemany. Giorgio Basile, per exemple, que es va criar a la localitat alemanya de Mülheim an der Ruhr, i fins a la seva detenció, el 1998, havia participat en prop de trenta assassinats, era un home de la 'Ndrangheta. El comando que l'any 2007 va matar sis persones en una pizzeria de Duisburg provenia de la regió del Mezzogiorno. I també els set mafiosos detinguts per la policia alemanya a principis del 2011 a Baden-Württemberg, Hesse i Rin del Nord-Westfàlia pertanyien a una organització considerada pels experts com el càrtel de cocaïna més important del món. Un informe intern del BKA afirma

que Alemanya, com a “país de trànsit i organització” és una plataforma molt important per al tràfic de cocaïna a nivell europeu. Aconseguir mantenir una conversa amb un mafiós en l'exercici del seu càrrec és un procés lent. Cal tenir contactes, algú que t'obri la porta, molt de temps i molta paciència.

**La màfia, sota el focus.** També és útil el fet que t'hagis criat a Calàbria. Francesco Sbano, de 48 anys, va néixer a Paola, una petita ciutat a la vora de la mar Tirrena, on de ben jove ja jugava al futbol amb els fills dels mafiosos. Va estudiar comunicació i fotografia, i ha abordat des d'una perspectiva artística el destí de la seva terra natal, que du la marca de sang de la 'Ndrangheta. Sbano es va anar apropant a l'organització lentament: es va dedicar a retratar els solitaris pobles de Calàbria i a produir la música de la 'Ndrangheta. Sbano coneix les persones, i les persones el coneixen a ell. Al llarg de diverses converses prèvies, la 'Ndrangheta va valorar el risc que suposava el contacte amb la premsa. El fet que ara els mafiosos s'atreveixin a aparèixer a l'esfera pública s'explica, segons Sbano, per la sensació de poder que tenen. “Volen alimentar el mite de la invencibilitat”.

Tanmateix Carlo, l'il·luminat, intenta anul·lar la nostra primera trobada a Alemanya. Pretén romandre a Calàbria, un lloc més segur. El segon cop, Carlo canvia diverses vegades el lloc de trobada. Quan finalment apareix al cafè, el primer que fa és llegir una carta de recomanació tramesa des d'Itàlia. Se la mira amb atenció. Diu que pot “facilitar informacions”, sempre i quan no posi en risc cap operació. “Parlo millor l'alemany que l'italià”, confessa. Fa trenta anys que viu a Alemanya. Du una camisa negra, pantalons negres i mocassins també negres. Teixits fins i elegància italiana. El van batejar quan només tenia divuit anys. El bateig és el ritual secret mitjançant el qual s'accedeix a l'“Onorata Societá” (l'honorable societat), nom amb el qual es coneix la màfia. Va ser l'oncle qui el va introduir. Com en la majoria de casos, la unió es basa en vincles de parentiu per consanguinitat, i és per això que gairebé no hi ha traïdors. A Itàlia, els traïdors reben el nom de “pentiti”, és a dir, penedits. Aquests membres de la màfia, després



EL TEMPS

**Les armes que a vegades utilitza la 'Ndrangheta com a pagament de la droga solen procedir dels Balcans. A sota: Vincenzo, l'home que porta la droga de Sud-amèrica per al clan Piromalli-Molè.**

de ser detinguts, trenquen l'“omertà”, el vot de silenci, i acaben *cantant*. Esdevenen els testimonis principals de la fiscalia. Segons una estadística realitzada per la justícia italiana, fins a l'any

2008, a Nàpols hi havia prop de mil *pentiti* de la Cosa Nostra siciliana, dos mil procedents de la Camorra, però tan sols quaranta-dos de la 'Ndrangheta calabresa. Un membre de la 'Ndrangheta

EFE



EL TEMPS



Domenico Oppedisano, de 81 anys, el cap dels caps, escortat per dos carrabiners després de ser arrestat, el 13 de juliol de 2010. Al centre: Port

no embruta la sang de la seva família amb la traïció. Carlo va arribar per primer cop a Alemanya per fer una feina d'estiu, en una fàbrica de Baviera. En tornar a Itàlia, va deixar embarassada la cosina d'un mafiós. Com que no s'hi va voler casar, la família de la noia s'ho va prendre força malament i Carlo va haver de tornar a creuar els Alps per amagar-se. Va estar en perill fins al cap de dos anys, quan va morir el mafiós. "Així em vaig escapolir de la *vendetta*", afirma.

Quan els grans caps de la 'Ndrangheta viatjaven a Alemanya, Carlo els feia de xofer. Els portava per Baviera i Baden-Württemberg, per la conca del Ruhr, fins a Bremen i Hamburg, "els ports d'arribada de la cocaïna". Feia de traductor, realitzava petits encàrrecs, i així es va anar guanyant la confiança dels mafiosos. Carlo afirma que la 'Ndrangheta ha teixit una xarxa atapeïda per tot Alemanya. El port d'Hamburg és un dels magatzems per on arriba la cocaïna de l'Amèrica del Sud. "Treballem com una casa comercial", explica. "Compren la mercaderia, la fem envasar, n'organitzem el transport i paguem la duana". Amb això, Carlo fa referència al suborn de duaners corruptes. Les empreses de transport fan arribar el suborn als funcionaris responsables: "Els transportistes se saben moure al port".

**Modus operandi.** Carlo es va anar obrint pas, al llarg dels anys, cap a la cúpula de l'organització alemanya. Avui

dia no hi ha pràcticament cap reunió important on no participi. "Les reunions són l'instrument per antonomàsia de la 'Ndrangheta", explica Carlo. Tot es discuteix personalment. I si mai ha de fer una trucada de negocis, fa servir una targeta de prepagament. Després de cada trucada, la llença, i així no deixa cap rastre. "Els nostres clients a Alemanya són, principalment, proxenetes i un gran grup de rock", explica. "Fem lliuraments d'entre cinquanta i setanta quilos, sovint als prostíbuls". No sap què se'n fa, d'aquesta cocaïna. Els mafiosos tenen cura de no arriscar-se amb cap delictes convencionals. "No trafiquem pels carrers d'Alemanya", destaca.

Evidentment, no és possible comprovar si tot això que relata aquest calabrés, una tarda en un cafè del nord de Baviera, és cert o no. Tanmateix la participació de la 'Ndrangheta en la delinqüència organitzada que hi ha a Alemanya sí que està prou documentada. La màfia calabresa, segons l'informe elaborat pel BKA, ha desenvolupat "estructures amb un fort arrelament" a Alemanya, "sota la direcció d'un únic clan o d'assassins". Segons afirma la *Jane's Intelligence Review*, una revista britànica per a dirigents de l'exèrcit i dels serveis de seguretat, Alemanya és, probablement, la base més important de la 'Ndrangheta a Europa. Aquesta organització, originàriament, només era una unió disgregada de clans de camperols. Al principi, tractaven de controlar els seus pobles, cobraven qu-

tes de protecció, cometien assalts i realitzaven encàrrecs públics. La fama d'aquesta organització no va ultrapassar les fronteres fins als anys setanta: especialment, pels clans de la regió de San Luca, a les muntanyes de l'Aspromonte, que segrestaven gent benestant i els seus familiars. L'any 1973, John Paul Getty III, nét d'un multimilionari, va romandre cinc mesos en poder dels segrestadors de la 'Ndrangheta. Els rescats, que en el cas de Getty va ser de 2,7 milions de dòlars, van servir a l'organització per introduir-se en el mercat internacional de la cocaïna. El narcotràfic oferia beneficis molt superiors i, sobretot, més regulars. Per això calia una organització més rigorosa i eficient.

Els experts del BKA han estudiat la configuració actual de la 'Ndrangheta: Avui dia, el sindicat "ja no s'estructura de manera horitzontal, per clans familiars, sinó que s'assembla més aviat a la Cosa Nostra, amb una organització piramidal", segons es desprèn de l'informe que han elaborat. D'aquesta manera, la 'Ndrangheta ha quedat dividida, a la província de Reggio de Calàbria, en tres nivells anomenats "mandamenti". Al capdamunt hi ha la comissió provincial, que cada any escull un "Capo crimine", una mena de president de la junta directiva.

Aquestes dades es coneixen gràcies als agents que van participar en l'operació "il crimine", instruïda per la fiscalia de Reggio de Calàbria. Al centre d'aquesta



EL TEMPS



de Gioia Tauro. A la dreta: El fiscal antimàfia Nicola Gratteri: la policia s'infiltra en els clans.

operació hi havia Domenico Oppedisano, un home de vuitanta-un anys de Rosarno, una petita localitat a la costa de la mar Tirrena. Oppedisano vivia com un camperol, sense aixecar cap sospita. Cada dia es movia per la seva plantació de tarongers amb el seu *ape*, un vehicle de tres rodes típic de la zona. Però, en realitat, Oppedisano era el *capo crimine*, el cap dels caps. Dirigia un sindicat del crim estès a tot el món. Per seguretat, només parlava dels seus negocis entre els tarongers. Però va tenir mala sort: la policia italiana va camuflar micròfons entre els arbres. El dia 13 de juliol de 2010, la fiscalia va tancar l'operació a tot Itàlia: a banda d'Oppedisano, van detenir prop de tres-cents membres de la seva organització. Entre aquestes persones, hi havia polítics, empresaris i funcionaris. La policia va decomisar objectes i diners per un valor d'uns mil milions d'euros. Segons els agents, aquest clan havia invertit gran part dels ingressos de la droga en empreses i operacions immobiliàries, com ara per a l'Expo 2015 de Milà.

Al novembre, Domenico Oppedisano va ser jutjat, juntament amb cent nou altres inculpats. Entre ells, hi havia Bruno Nesci, assenyalat pels investigadors com a *capo* de l'organització a Singen, a la zona del llac de Constança. Si bé és cert que la 'Ndrangheta actua a escala mundial, totes les decisions importants es prenen a Calàbria. En aquests temps de globalització, el narcotràfic funciona d'una manera ben anacrònica. Abans

que la cocaïna procedent de Sud-amèrica es distribueixi pel continent europeu, fa una primera parada al sud d'Itàlia. És allà, a la seva pàtria, on els clans se senten més segurs, al seu territori. Mentre que el govern de Roma "gairebé no té cap control a la zona", el poder de la 'Ndrangheta s'estén fins al parlament romà, segons va informar el cònsol dels EUA a Nàpols en una comunicació al Departament d'Estat de Washington. "Si Calàbria no formés part d'Itàlia, es podria qualificar com a *failed state*", va escriure el diplomàtic. *Failed state*, un "estat fracassat", és el qualificatiu que reben normalment països com ara Somàlia, l'Afganistan o Haití. Però de fet, el terme no sembla desencertat. Un bon exemple d'això és Gioia Tauro, una ciutat situada a la vora de la mar Tirrena, que té un dels ports de mercaderies més grans del Mediterrani. Situada estratègicament a la ruta entre el canal de Suez i l'estret de Gibraltar, Gioia Tauro actua com a punt de connexió per a seixanta ports comercials entre Europa i l'Extrem Orient. Dos funcionaris de duanes, destinats a Gioia Tauro en una missió antiterrorista, van haver de ser retirats l'any 2008, segons afirma una diplomàtica nord-americana. A un d'ells, li van disparar, i el seu company va rebre una carta amb dues bales, adreçada al seu domicili particular. A la regió de Gioia Tauro, el clan més poderós de la 'Ndrangheta són els Promalli-Molé. Es dediquen al tràfic de cocaïna a l'engròs,

a nivell internacional. Tenen parents a Sud-amèrica, i també gent de confiança a Alemanya, com Carlo. L'home que s'encarrega de portar la droga a través de l'Atlàntic per al clan Piromalli-Molé es diu Vincenzo. La trobada amb ell va haver d'esperar mesos i mesos. Van sorgir molts imprevistos. Una vegada, la policia havia confiscat una tona de cocaïna al port de Gioia Tauro; un altre cop, el van convidar en el darrer moment a una boda. Encara avui, a la 'Ndrangheta, els casaments serveixen per establir aliances entre les famílies. A més, un casori sempre és una bona oportunitat per trobar gent important i parlar de negocis. Vincenzo proposa la Piazza d'aquesta ciutat portuària per a la nostra trobada. És un lloc vigilat per càmeres de la policia, però sembla que això no el molesta. Vincenzo és un home d'uns trenta-i-pocs anys, d'aparença més aviat menuda. Porta uns pantalons negres ajustats, un polo lluent de color vermell i sabates vermelles. És un fatxenda, engominat fins a la punta dels cabells. Només l'espurneig de la mirada denota que aquest home està molt tens. L'acompanyen uns quants homes, que s'encarreguen de vigilar que ningú no els segueix. El cotxe fa una pila de voltes, recorre carrerons d'allò més estret i finalment arriba a un edifici aparentment insignificant, envoltat d'habitatges de dues plantes i aparcaments. Un cartell penjat a la porta informa que es tracta d'una empresa de venda d'accessoris per a mecànics dentistes.

En passar la porta, trobem un habitatge amb un mobiliari més aviat escàs. Sembla que no hi viu ningú. Al rebedor hi ha una taula i quatre cadires, una presatgeria amb unes ampolles de licor i un quadre de Scarface, el narcotraficant de la pel·lícula amb el mateix títol, protagonitzada per Al Pacino. Vincenzo afirma que fa set anys que es dedica al negoci de la cocaïna. Prové d'una família amb tradició dins de la 'Ndrangheta, i va obtenir aquesta feina logística per la seva astúcia, perquè va estudiar comerç i té parents a l'Amèrica del Sud. En preguntar-li si acceptava la feina, va dir que sí de seguida, explica. "Em vaig posar molt content en saber que no havia de cometre cap acte sanguinari", afirma Vincenzo. Cap assassinat i cap atracament. Els caps, però, li van posar una condició: mai no podria tastar la cocaïna. "Perdria l'ho-

nor, si ho fes”, afirma. A l’entorn de la màfia, aquesta qüestió és molt perillosa. El principi de la importació de drogues és prou simple, segons Vincenzo. Generalment s’espera fins que els diversos clans han rebut prou comandes. Pot equivaler a una quantitat d’entre dos-cents i tres-cents quilograms, però ell s’estima més que siguin d’entre cinc-cents i mil quilos. Llavors, els seus homes viatgen a l’Amèrica del Sud, a visitar els parents, i Vincenzo envia els diners. “La versió oficial és que paguem factures de mobles o de màquines”, afirma, perquè la comptabilitat ha de ser impecable. De tant en tant, els diners de la droga es camuflen com a donatius; per exemple, per a un projecte humanitari a la selva. De vegades, els venedors no volen diners, sinó armes, com a pagament. “Cap problema”, diu en Vincenzo, i fa un gest en direcció a l’Adriàtic. A l’altra banda del mar, als Balcans, n’hi ha tantes com calguin. Les relacions amb l’Amèrica del Sud són excel·lents. Aquesta “fratellanza”, la germanat, garanteix bons preus i la millor de les qualitats. Supervisen l’embalatge i l’embarcament a l’Amèrica del Sud, i la ruta pels ports europeus com ara Hamburg, Rotterdam o Anvers, fins a arribar als magatzems secrets a Calàbria. Segons afirma Vincenzo, “la cadena no té ni un sol forat, i les vies de transport són de confiança”. Si mai s’arriba a descobrir un carregament, és perquè “el suborn dels funcionaris era massa baix”. El quilo de cocaïna arriba al mercat, sense tallar, per un preu d’entre 27.000 i 32.000 euros. Amb cada lliurament, el clan guanya milions. La part més difícil de la feina, explica Vincenzo, consisteix a decidir “com col·locar els diners”. Però de gent de negocis preparada per dur a terme aquesta tasca no en manca. Gràcies als milions que genera la droga, els fills dels mafiosos fa anys que s’eduquen a les millors escoles, i són juristes, assessors fiscals, banquers i metges. S’encarreguen de realitzar el blanqueig de diners al més alt nivell. Mentre que la Cosa Nostra va anar perdent poder, als anys noranta, a causa de les investigacions, la ‘Ndrangheta té ara més força que mai, segons l’informe del BKA. L’organització ha consolidat la seva influència criminal i ha aprofitat l’oportunitat, al Piemont i la Llombardia, “per ocupar el lloc dels grups anteriors d’origen sicilià, però sense vessar sang”. La ‘Ndrangheta



Un moment del judici celebrat el 14 d’abril de 2010 contra Giovanni Strangio, acusat de la matança

inverteix en accions i immobles. “Per a aquestes tasques es contracten persones sense antecedents penals i que mai no han comès cap delictes; sovint són experts financers capaços de realitzar transaccions complexes i que inclouen canals deslocalitzats”, segons fonts italianes citades a l’informe del BKA. El BKA ha identificat tres dels clans més poderosos que operen a Alemanya.

En primer lloc, els Farao, que procedeixen de Cirò i principalment són presents a Baden-Württemberg i Hesse. Dos restaurants de Stuttgart, sovintejats per personatges importants de l’escena política i econòmica, pertanyen a “membres destacats de la ‘Ndrangheta”. També hi ha els Carelli. Malgrat que a finals dels anys noranta van patir un bon nombre de detencions, aquest clan de Corigliano Calabro, que actua principalment a Baviera, encara té un poder considerable. L’assassí Basile va ser detingut a Kempten. I també Romeo-Pelle-Vottari. Sis membres d’aquest clan van ser víctimes de l’estossinada de Duisburg. L’autor principal, Giovanni Strangio, del clan rival Strangio-Nirta, ha estat condemnat recentment a Locri,

per aquests fets, a una pena de cadena perpètua. Segons el BKA, els clans de San Luca són propietaris de cinquanta-cinc restaurants a Saxònia, Turingia i a la conca del Ruhr. A principis de febrer, la policia va detenir, en una pizzeria d’Oberhausen anomenada La Cucina, el mafiosò Bruno Pizzata, amb una ordre de captura internacional, batejat pels mitjans de comunicació italians com a “rei dels narcotraficants”. Són els homes com Pizzata, de cinquanta-dos anys, els qui fan arribar la droga a Alemanya. Al món de la ‘Ndrangheta, on les tasques estan ben delimitades, actuen com a intermediaris, organitzen el transport de la mercaderia des de Calàbria fins al punt de venda. Antonio és un d’aquests intermediaris. Té un restaurant de peix a la vora de la Tirrena, amb vistes sobre el mar. A les parets del local, hi ha quadres amb el marc daurat. “Tot això”, afirma, mentre dibuixa un semicercle amb la mà, “ho he d’agrair a la ‘Ndrangheta”. Antonio explica que és amic de Vincenzo. Amb els sud-americans tenen una base de negoci ben clara. “Sempre paguem a la bestreta i, si no ens lliuren la mercaderia, els matem”. En un



de Duisburg del 2007. A la dreta, el senador Nicola Di Girolamo, que va dimitir el 2010 en ser acusat de connivència amb la 'Ndrangheta.

d'aquests casos dissortats, dues simpàtiques famílies italianes se'n van anar de viatge a l'Amèrica del Sud. I durant aquestes vacances, els homes van fer una breu escapada i van enllestir la feina. Els intermediaris que s'encarreguen oficialment del tràfic de drogues per a la màfia no consideren que aquesta història sigui cap fanfarronada. És una qüestió ben seriosa, d'un rigor mortífer. Antonio sovint fa lliuraments a Alemanya, i descriu el funcionament de les operacions de la manera següent: El client fa la comanda, en rep una prova i fa un pagament del cinquanta per cent. Llavors, la substància s'introdueix en diversos cotxes i es transporta a través dels Alps. Antonio prefereix els vehicles de gamma alta: "Tenen més espai per a amagar-hi la cocaïna i criden menys l'atenció entre el trànsit". Antonio no revela res que Nicola Gratteri no sabés abans. Gratteri és el fiscal antimàfia de Reggio de Calabria. Els punts febles de l'estat, opina l'acusador, són els punts forts de la 'Ndrangheta. Els padrins donen feina, intervenen en els conflictes amb les autoritats i seleccionen les noves generacions entre una

munió d'aturats i desesperats. La policia sovint també hi està infiltrada, per les relacions d'interdependència familiar; Gratteri n'és prou conscient. Tot i que darrerament la fiscalia ha reeixit en diversos casos importants, Gratteri veu un futur tan obscur com el despatx on s'estima més rebre les visites amb les persianes baixades. "Mentre existeixi la humanitat, hi haurà 'Ndrangheta", va revelar al cònsol dels EUA a Nàpols. Tanmateix aquest pronòstic pot ser prou encertat, perquè l'organització criminal s'adapta a totes les condicions. "Fins a les acaballes dels anys noranta", explica Carlo durant el segon caputxino al local de Baviera, "el setanta-cinc per cent dels nostres beneficis procedien de la cocaïna". Com que aquesta droga cada cop comporta menys beneficis i la pressió policial és cada vegada més alta, cal obrir noves perspectives comercials. "Volem anar fins a la font dels encàrrecs estatals i les subvencions, endinsar-nos en la política", diu Carlo. Un cas que es va destapar el 2010 mostra com se les empescarà la 'Ndrangheta per assolir aquest objectiu. Els italians residents a Alemanya tenen dret de volt al seu

país d'origen. L'any 2008, membres del clan Farao van viatjar per tot Baden-Württemberg amb maletins carregats de diners en efectiu, i van comprar als seus compatriotes el vot per a les eleccions al parlament. Va ser així com Nicola Di Girolamo, de cinquanta-un anys, membre del partit de Berlusconi, el PDL, va arribar al senat italià. A principis del 2010 el van detenir, acusat d'haver ajudat la 'Ndrangheta, amb la col·laboració de testaferros, a blanquejar prop de dos mil milions d'euros a les empreses de telefonia italianes. Segons les informacions aportades pel seu advocat, Carlo Tormina, Di Girolamo ha assolit un acord amb la justícia: complirà cinc anys de presó i pagarà una multa de cinc milions d'euros a l'estat. A l'expedient de Girolamo, apareix el nom de l'amo d'un conegut restaurant de Stuttgart, vinculat al clan Farao. Les activitats dels *signore* són l'objecte d'uns quants informes de les investigacions de l'Oficina Federal d'Investigació Criminal alemanya.

*Andreas Ulric*  
© *Der Spiegel*

Traducció de Mireia Menal